

Kosher lamp!

לא יצא החיט במחטו סמוך לחשכה, שמא ישכח ויצא, ולא הלבלר בקלמוסו, ולא יפלה את כליו, ולא יקרא לאור הנר. באמת אמרו: החזן רואה היכן התינוקות קוראים. אבל הוא לא יקרא. כיוצא בו, לא יאכל הזב עם הזבה, מפני הרגל עברה.

Source 1:
משנה שבת פרק א'

The tailor should not go out with his needle close to nightfall, lest he forget and go out; and not the scribe with his pen. And one does not search his garments, nor read by the light of the lamp. They truly said, The *hazan* may see where the children read. But he may not read. Similarly, the man with a discharge may not eat with the woman with a discharge, because habit may lead to transgression.

And one does not search his garments, nor read by the light of the lamp — during the time of the Mishnah, the “lamp” was a vessel in which a person put a wick and oil. The mishnah teaches that a person may not “search” his garments, i.e., remove lice from them, by the light of a lamp on Shabbat (Friday) night, and similarly, a person may not read by the light of a lamp, for we fear that the light may dim, and he will tip the lamp, to bring the oil to the wick.

זמנים, הלכות שבת פ"ה

יד אין פולין י" קאור הנר ולא קורין י קאור הנר ואפילו גבוה שתי קומות, ואפילו עשרה בתים זה על גב זה והנר בעליונה – לא יקרא ולא יפלה קאורה בפתחונה, שמא ישכח ויטה י" ואם היו שנים קורין בעגון אחד – מתרין י" לקרות לפני הנר, שכל אחד מהם מפיר חברו אם שבת; אבל לא בשני עגנים, שכל אחד מהן טרוד בעגינו.

Sources 2: רמב"ם
הלכות שבת פרק ה'

Source 3: שולחן ערוך

ערה דברים האסורים לעשות לאור הנר בשבת, ובו י"ב סעיפים:

א אין פולין (פרוש, לבער את הכנים מהבגדים. תרגום 'בערתי הקדש', פליתי) (ב) (א) *ואין קורין בספר *לאור הנר, כןאפלו אינו מוציא בפיו, שמא יטה, *כאפלו הוא גבוה עשר קומות שאינו יכול לגע אליו, שלא חלקו חכמים בדבר. ומשעם זה יש לאסור אפלו הוא (ג) [ג] (ב) בעששית או קבוע בחור שבפתל, (ג) *הוכן כנר (ד) של (ג) שענה: ב ידוקא אחד, (ד) אבל (ה) שנים קורין ביחד, שאם בא האחד להטות (פרוש, להטות הנר כדי שיגיע השמן לפתילה) (ו) יזכירנו חברו. והוא שקורין בעגון אחד, שאז ישגיח האחד במה שיעשה חברו, אבל *בשני עגנים לא: הגה ויש אומרים דבשני ספרים אפלו בעגון אחד (ז) אסור (כ"י), (ח) ולכן אסור לומר (ט) פיוטים כליל יום-טוב שחל להיות בשבת (ט) בבית-הכנסת, וכן נהגו (מרדכי וס"ת וסמ"ג והגהות): ג ואם יש אחר עמו *אפלו אינו קורא, (י) ואומר לו תן דעתך עלי שלא אטה, מתר, והוא הדין אם אומר כן (יא) לאשתו: ד "אדם חשוב (יב) שאין דרכו בחל (י) להטות, מתר בכל גונא: ה *במדורה אפלו עשרה כאחד (יג) אין קורין, 'משום *דהואיל וישבים רחוקים זה מזה, ועוד, שזנבות האודים סמוכים להם, אין זה מפיר בשבא חברו (יד) להבעיר (י) ולחתות:

(ד) של שענה. והב"ח בשם רש"ל כתב דנהגו להקל לבדק בלים וציצית ולקרות אצל גר של שענה, והוא הדין אצל גר של חלב, והשעם, דבנה לא שנין שמא יטה רק שמא ימחט, וכבוי הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה ולא הוי אסורא דאורייתא, וכן כתב הט"ו. ומסיק הפגן-אברהם, דשלא לצרף יש להחמיר, דהא יש אומרים דכבוי הוי מלאכה דאורייתא, כמו שכתב בסוף סימן שלד. והאליה רבה כתב בשם המלבושי-יום-טוב, דבגר של שענה שנין גם-כן שמא יטה, והביא לזה סמוכין מדברי הרמב"ן, וכן כתב בבאור הגר"א, דבגר של שענה והוא הדין של חלב שנין גם-כן שמא יטה. ומכל מקום נראה לי דבנרות השובים שלנו [שקורין סטארין!] מתר לקרות לפניהם לכלי עלמא, דלא שנין שמא יטה רק

משנה ברורה

דבגר שדרכו להטות לפעמים בחל כדי שידלק יפה, ובגר (סטארין) ידוע דאין צריך להטות כלל לעולם, וכל-שכן דלא שנין בו שמא ימחט, דאורו צולל מאד ואין צריך כלל לזה:

B. Reading by the Light of a Lamp

1. The Prohibition

The Mishnah in Tractate Shabbos (11a) states: וְלֹא יִקְרָא לְאוֹר, *one may not read [from a text] by the light of a lamp*. This is a Rabbinic prohibition, enacted because the oil in a lamp will frequently draw away from the wick, thereby causing the light to grow dim. This is rectified by tilting the lamp, so that the oil will move toward the wick. The Sages feared that one reading with a lamp on Shabbos would unthinkingly tilt the lamp to obtain more light, thereby violating the *melachah* of מְבַעֵיר, *kindling*. They therefore forbade a person to read by the light of an oil lamp. This prohibition applies even if the lamp is out of the person's reach (i.e. it is standing in a high place).^[67]

2. To What the Prohibition Applies

The prohibition applies to all types of oils that are being used in a lamp. It does not apply to candles, for it is never necessary to adjust candles while they are burning.^[68] For the same reason, the prohibition does not apply to electric lights. Even if the lights can be raised or lowered with a rheostat ("a dimmer"), it is still permissible to read by their light. This is because electric lights maintain a steady light without being adjusted. In the case of an oil lamp, by contrast, the light is maintained only by adjusting the flame. It is therefore forbidden for use.^[69]

3. The Prohibition Nowadays

Since nowadays all houses have electric lights, this prohibition has almost no practical application. However, if the lights happen not to be on (e.g. there was a blackout or they were shut off by a timer), it is forbidden to read by the light of an oil lamp.

Source 4:
From The Shabbos Home
by Rabbi Simchah Bunim
Cohen

Source 5: גמרא שבת דף מ"ז

כירה פרק שלישי שבת

רמי ליה אבוי לרב יוסף מי אמר ר' שמעון כבתה מותר למלילה כבתה אין לא כבתה לא מאי מעמא דילמא בהדי דנקיט לה כבתה הא שמעינן ליה לר' שמעון דאמר דבר שאין מתכוין מותר דתניא *ר' שמעון אומר גורר אדם כסא מטה וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות דריץ כל היבא דכי מיכוין איבא איסורא דאורייתא כי לא מיכוין גזר ר"ש מדרבנן כל היבא דכי מיכוין איבא איסורא דרבנן כי לא מיכוין שרי ר"ש לכתחילה מחיב רבא *מוכרי כסות מוכרין כדרכן ובלבד שלא יתכוין בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים והצנועין מפשילין במקל לאחוריהן והא הבא דכי מיכוין איסורא דאורייתא איבא כי לא מיכוין שרי רבי שמעון לכתחילה אלא אמר רבא הגח לנר שמן ופתילה הואיל (6) דנעשק בסיס לדבר האסור

נדבר סאפור. לשלכת דכי האי מוקפה מודה ר"ש שהכלי טפל לשלכת בעודה ט ולאו משום דחייש לכבייה: כפיס. מושב את כט מהרגמין כפיסיה:

רעט דיני טלטול הנר בשבת, וכו' ז' סעיפים:

א ינר שהדליקו בו באותה שבת, (א) אף-על-פי ששבת, אסור (ב) [ב] לטלטלו. בוכן (ב) *מותר השמן שפנר שהדליקו בו באותה שבת, אסור (ג) לטלטלו ולהסתפק ממנו באותה שבת: ב ינר זה שאמרנו שאסור לטלטלו, (ד) *אפלו לצרף גופו ולצרף מקומו אסור. ויש מי שהתיר, ולא נראה דבריו:

משנה ברורה

א (א) אף-על-פי ששבת וכו'. והינו (ב) אפלו לא נשאר בו שמן כלל, (ג) והטעם, דבין השמשות היה אסור בטלטול, לפי

שנעשה הנר והשמן והפתילה בסיס לשלהבת שהוא דבר האסור בטלטול, ומגו דאתקצאי לבין השמשות אתקצאי לכלי יומא, ונהו הנקרא בגמרא 'מקצה מחמת אסור', דקמא לן בה לאסורא.

**Source 7: From
The Halachos of
Muktzeh by
Rabbi Yisroel
Pinchos Bodner**

I. Electric Lights

An electric lamp which is switched off is considered a כלי שמלאכתו לאיסור and may be moved גופו ומקומו only. An electric lamp which is switched on, is likened by some poskim to a lit oil lamp and, thus, has the following rules:

1. An electric light which is switched on may not be moved.¹⁵

2. If the light was on during bain hashmoshos, the lamp may not be moved all Shabbos (even after being turned off by a non-Jew or a time clock).

3. The table or other supporting bases become a bosis to the light.

4. If the light was off during bain hashmoshos, and was turned on during Shabbos by a time clock* and then was turned off again on Shabbos, since it was not on during bain hashmoshos, the lamp is not deemed a bosis. As with any כלי צורך גופו, it may be moved גופו ומקומו only. (For an explanation of צורך גופו, see Chapter 2, part B.)

5. Appliances whose indicator lights are on, unlike electric lamps, may be moved.¹⁷ As with any other electric appliances, it may be moved גופו ומקומו only (see Chapter 2).

Therefore, an electric urn whose indicator light is on, or an electric clock whose dial is illuminated, may be moved גופו ומקומו, even if the light was on during bain hashmoshos.

In cases of great necessity or monetary loss, a competent halachic authority should be consulted.¹⁸

* NOTE: The Shabbos clock is considered a כלי שמלאכתו לאיסור and may be moved גופו ומקומו only (see Chapter 2, par. D6.) Regarding use of a Shabbos clock to control appliances other than lights, see footnote 16.

¹⁷ כך שמעתי מהגאון ר' משה פיינשטיין שליט"א ועיין בתשובתו בסוף הספר אות י"א.
¹⁸ אף שהורה הגאון ר' משה פיינשטיין שליט"א שדינו כנר מ"מ באר דבעיקר הדין י"ל דהוי כלי שמלאכתו לאיסור. ולפי דבריו אפשר דבמקום הפסד יש להתיר.

¹⁵ כך שמעתי מאת הגאון ר' משה פיינשטיין שליט"א. ועיין בתשובתו בסוף הספר אות י"א. ושוב ראיתי דכן דעת הגרש"ז אויערבך שליט"א הובא בספר שמירת שבת כהלכתה פרק י"ג הע' ק"ג.
¹⁶ בענין השתמשות בשעון שבת לשאר כלים עלעקטריים (חוץ מנר עלעקטרי) עי' בחזו"א או"ח סי' ל"ח ס"ק ב' ג' וד'. אמנם הגאון ר' משה פיינשטיין שליט"א כתב בתשובה (נדפסת בקובץ עם התורה חוברת ט') לאסור.

(יא) **שאלה:** שאלה האם מותר לטלטל נר עלקטרי?

תשובה: מעיקר הדין מותר, אכן כיון דיש אור של נר דאסור בטלטול יש לאסור גם בנר עלקטרי כיון דאתי לאיחלופי, ושוב שאלתיו האם מותר לטלטל מנורה עלקטרי שדלקה ביה"ש אך עכשיו אינה דולקת, והשיב דמעיקר הדין לא הו"ל מוקצה וכן ליכא חשש דשמא יכבה, דאל"ה לא היה לנו שום צד להתיר שימוש בכלים הפועלים ע"י עלקטרי אי איכא חשש שמא יכבה, אמנם אין להתיר בטלטול כיון דדומה לנר של אש. (ומתוך דברי מרן שליט"א למדתי שאם לא היה דלוק בשבת מותר לטלטלו לצורך גופו ולצורך מקומו).

שמירת שבת כהלכה

Source 8:

שמירת שבת כהלכה

כח. בשעה שזרם החשמל מופסק, מותר להוציא את התקע מן השקע (או לעשות פעולה דומה במתג) כדי שהאור לא יידלק עם חיבורו מחדש של זרם החשמל (קא). אלא שיש לעשות כן כלאחר יד (קב), כגון במרפק, כדי להמנע מטלטול מוקצה בידיים (קג). ובשעת צורך גדול מותר אף להכניס את התקע לשקע, וכמובן כלאחר יד, וכדלעיל, כדי שהאור יידלק עם חיבור זרם החשמל (קג*).

(קג) ואף

שהטלטול הוא כעין לצורך גוי"מ דשרי בכלי שמלאכתו לאיסור, מ"מ אם בביה"ש האור היה דלוק, אמרינן מיגו דאיתקצאי, מהגרש"ז אויערבך שליט"א.

שו"ת ציץ אליעזר חלק ו סימן ו

וא"כ לפי"ז, במכונת - החרשים דדרך ההשתמשות בה הוא כמעט בדוקא בדרך הליכה וטלטול, בשעה שהולך ברחוב ובא בין האנשים, ועכ"פ אין השתמשותה דוקא במקומה, אלא דרך לטלטלה, וכמו"כ אין בה חשש כלל לדלמא תכבה ע"י הטלטול, דזה שייך רק גבי פתילה של שמן ובדומה לה ולא בכגון נר - וסוללה - חשמלית כידוע, א"כ אין כאן כלל דבר המוקצה, ואין כאן בסיס לשלהבת, והכל נחשב כלי - תשמיש, דמשמשים לשמיעת החרש, והו"ל זה איפוא כשארכלים המשמשים ואין כאן שום דבר המוקצה.

בגדולה מזאת ראיתי בספר מאורי אש לידידי הגרש"ז אויערבאך שליט"א בפרק ב'. הוא יושב ג"כ על מדוכה זאת של הסברת דברי הגמ' דנר ושמן ופתילה הו"ל בסיס לשלהבת, דמ"מ שלהבת עצמו מאי טעמא חשיב מוקצה, ומאריך בזה ועפ"י חידושו שם מסיק בכלל לומר דבמנורות חשמליות חשיב האור מחמת ליבונו של החוט כלי גמור ולא חשיב מוקצה ומותר לטלטל בשבת מנורות חשמליות העשויות למאור לצורך גופן ומקומן אף בשעה שהן דולקות עיי"ש. מובן שזה חידוש גדול ואין להשתמש בו בשו"א = בשום אופן =

למעשה לגבי מנורות חשמל העשויות למאור, כאשר מחבר הספר בעצמו מעיר שם על כך שכתב הדברים רק בדרך פלפול של הלכה ולא למעשה, כן כותב שם גם אפי' לדידיה לצדד לאסור מיהת הטלטול מטעמים אחרים עיי"ש, ויש הרבה לשאת ולתת בכל דבריו שם, והעיקר צריכים ומר כדברי החזו"א הנ"ל דאסור מפני דלעולם השתמשות הנר הוא במקומה ואין דרך לטלטלה, ולכן שפיר יש לאסור משום כך משום איסור מוקצה גם מנורות חשמל העשויות להאיר. אבל בכל אופן שהוא בכגון מכונת חרשים דעשויה לכתחילה לשם טלטול בזמן פעולת הסוללה שפיר יש מקום לומר דאין בה איסור מוקצה ולא דין דנעשה בסיס לשלהבת אשר אסור בכגון זה הטלטול גם לצורך גופו ומקומו (עיי"ן או"ח סי' רע"ט סעי' ב' וברמ"א בסי' ש"ח סעי' ג') וכנ"ל.

שו"ת יביע אומר חלק א - או"ח סימן טז

ועכ"פ אף לפי דברי הכתב סופר אין ללמוד מזה איסור לאור החשמל, שאע"פ ששייך בו איסור מוקצה, להקריבו ולהורידו כדי שיהיה סמוך ונראה אליו, ואולי גם כבוי אחר גמר קריאתו, מ"מ כיון שלא היה בזמן חז"ל, אין לצרף שום גזירה, ול"ד לנר שעוה שיהיה בזמן חז"ל, ולא הוציאוהו מכלל גזירתם,

